

Christen-zijn in onze seculiere samenleving Emmanuel Van Lierde

1 Samenvattend overzicht van het artikel

“Minder, minder, minder” zo ervaren velen de kerksituatie in Vlaanderen. De misbruikschandalen en ‘corona’ versterkten deze neergang nog. Maar het lijkt meer nog een *geloofs- en zingevingscrisis* te zijn: de overgangsfase van een meerderheids- naar een keuzekerk. Daarin ben je steeds verliezer. Wordt het ook een geboortepijn? De auteur ziet toekomst voor het geloof in de geestelijke begeleiding van individuen en van kleine groepen (zoals de gezinsgroepen van weleer).

Toch zal de lokale verankering van de geloofsgemeenschap belangrijk blijven. Als het maar open en gastvrije groepjes zijn die de vreugde van het evangelie uitstralen. Voor de christelijke boodschap hoeven we ons niet te schamen. Een keuzekerk die leeft van een wezenlijke boodschap.

Mensen onderweg die vanuit geloof met elkaar kunnen van gedachten wisselen en zich optrekken aan getuigenissen. En zeker geïnspireerd door de diversiteit en de kleur met wat er in de wereldkerk aan het gebeuren is en onder ons ook leeft.

Herbronnen: terug naar de kern die troost en die uitdaagt.

Onze geloofstraditie is zeer rijk. Het vuur ervan moeten we doorgeven. De troostende kant ervan, maar ook de ‘scherpe, uitdagende kantjes’ van de boodschap. Het is een boodschap die oproept tot bekering.

Vaticanum II (concilie 1962-1965) heeft het tegendraadse van het christelijk geloof niet verdoezeld. Paus Franciscus wil als een echte profeet de erfenis ervan volop in de actualiteit brengen. Zijn reizen en zijn sterk symbolische daden willen telkens weer de radicaliteit van het evangelie als een kompas voor onze tijd aanreiken. Hij is aanwezig in de brandhaarden van onze wereld. Schuwt geen controverse. Duidt de ‘wonden’ van onze tijd aan in zijn alom gewaardeerde wereldbrieven.

Een open, solidaire en arme kerk die niet uitsluit

De auteur omarmt de meer synodale, missionaire, barmhartige, profetische, arme, gastvrije en inclusieve kerk waar paus Franciscus moeizaam aan werkt. Hij ervaart erbij de druk van de dogmatische, klerikale en hiërarchische kerk waar hij hard tegen tekeer gaat. *Lees nu eerst de korte tekst van Mark Van de Voorde op het einde van dit kopje.*

Drie aandachtspunten voor dienstbaarheid geeft de auteur verder aan, essentieel voor dynamische geloofsgemeenschappen. Vooreerst werk maken van de onderlinge fraterniteit en de interne oecumene. De bestaande meningsverschillen mogen niet tot een breuk leiden, maar tolerantie moet

eenheid in verscheidenheid mogelijk maken. Ten tweede ervoor zorgen dat onze geloofsgemeenschappen voldoende ‘gastvrij’ zijn en welkom heten wie zich aandient. Ten derde gaan we als kerk ‘naar buiten toe’, naar allen die vragen hebben rond klimaat, levensangst, onzekerheid rond werk en toekomst, dreigende oorlog, armoedekloof,.... Ook in eigen omgeving: oog voor ‘kleine goedheid’ die alles van iedereen aanvaardt. Rustig overtuigd, nieuwe wegen gaand...

2 Methodische suggesties

* Deze bijdrage is duidelijk op de toekomst gericht. Bij een aantal van onze ‘ademtochtgroepen’ ontsnappen we niet aan heimwee naar het verleden (vroeger, dan was het ...). Begrijpelijk. Toch is het belangrijk deze focus niet te voeden! Integendeel.

* Uit het boek van Tomas Halik citeer ik twee passages. Een eerste waarin hij benadrukt dat het levensgetuigenis van de christenen een weerspiegeling moet zijn van het leven van ‘verlosten’: leven uit het verrijzenisperspectief. Een tweede, het slot van het boek, waarin hij benadrukt dat de toekomst van de gelovigen verweven is met deze van de toekomst van de mensheid. We moeten op zoek naar een steeds meer universele Christus. Lezenswaard.

* Voor het gebedsmoment gebruik ik twee teksten uit een schitterend boekje van Manu Verhulst, *Jezus. Een ander verhaal*. Lanno, 1968. Ook met twee liedteksten over Jezus.

3 Twee passages uit Tomàs Halik, De namiddag van het Christendom (Kok, 2023)

(p. 156 – 157)

In de evangeliën lezen we dat het licht van de paasmorgen bij de apostelen maar langzaam en moeizaam door de duisternis van het verdriet en de twijfels heen brak. Als Jezus bij hen komt, is Hij door de ervaring van de dood onherkenbaar veranderd. Soms krijg ik het gevoel dat zelfs wij nog geen ‘oor hebben gekregen’ voor deze boodschap. De boodschap van de dwaas van Nietzsche over de dood van God heeft bij ons al wel wortel geschoten, terwijl we de boodschap van de opstanding nog niet volledig hebben begrepen en aanvaard.

Vaak komt die boodschap ook in een banale vorm, die je gemakkelijk aan de kant kunt schuiven, hetzij als slechts een verslag van de reanimatie van een lijk, hetzij als een louter symbolische uitdrukking van het feit dat ‘de zaak van Jezus doorgaat’

Deze boodschap wordt pas geloofwaardig als je aan het levensgetuigenis van christenen kunt zien dat Christus *in hen leeft*, in hun geloof, in hun hoop en vooral in de kracht en de authenticiteit van hun solidaire liefde. ‘Voordat ik in jullie verlosser kan geloven, moeten zijn leerlingen er eerst wat verlost

uitzien! zegt Nietzsche ergens tegen ons als christenen. Onze vrijheid - onze verlossing uit alle mogelijke vormen van slavernij - is het meest overtuigende bewijs van de opstanding van Christus, de hoeksteen van ons geloof.

(p. 250-251 – het einde van het boek)

In mijn overwegingen in dit boek heb ik nagedacht over een *nieuwe reformatie*, die steeds duidelijker naar voren komt als een noodzakelijk antwoord op de huidige toestand van de Kerk. De mate waarin de familie van gelovigen is verweven met het geheel van de menselijke samenleving, hangt af van de transformatie van de hele menselijke familie. (...)

Noch de traditionele vormen van pastoraat aan de gelovigen noch de traditionele vormen van missie, die zijn gericht op het 'bekeren van de ongelovigen, vervullen deze taak. Een werkelijk *nieuwe evangelisatie*, die haar naam met ere draagt, staat in deze tijd voor een moeilijke taak: het zoeken van de *universele Christus*, wiens grootheid vaak verborgen blijft door ons beperkte blikveld, onze te enge perspectieven en zelfbedachte intellectuele categorieën.

De zoektocht naar de *universele Christus* is zowel de taak als het teken van onze tijd. Teilhards idee van de universele Christus die aanwezig is in de kosmische evolutie, moeten we aanvullen met het terugvinden van de Verrezene, die (vaak anoniem) aanwezig is in de ontwikkeling van de samenleving. Laten we Hem zoeken en herkennen aan zijn stem, zoals Maria Magdalena. Laten we Hem zoeken in de vreemdeling onderweg, zoals de leerlingen die naar Emmaüs gingen. Laten we Hem zoeken in de wonden van de wereld, zoals de apostel Tomas. Laten we Hem overal zoeken waar Hij door de gesloten deuren van de angst heen komt. Laten we Hem overal zoeken waar Hij het geschenk van vergeving en een nieuw begin brengt. De reformatie van alles wat misvormd is moeten we voltooien door de transformatie van alles wat vast staat; veel van wat voor ons vast stond en waarop wij steunden, is aan het wankelen gebracht. Dit biedt ruimte om een 'grotere Christus' te ontdekken, een Christus die uitstijgt boven de voorstellingen die we tot nu toe over Hem hadden en voor de ontwikkeling van een christendom dat zijn eerdere institutionele en mentale grenzen overstijgt. In een dynamisch, zichzelf overstijgend christendom ontmoeten we in Christus een steeds grotere (*semper maior*) God, die in alle dingen, in alle gebeurtenissen van ons leven en in alle veranderingen van onze wereld aanwezig is.

4 Suggesties voor een gebedsmoment

(ook apart opgenomen als **bijlage 2** om eventueel voor de groep af te drukken)

De twee liederen kunnen via de aangegeven link worden beluisterd. Plaats ze eventueel vooraf op je computer, zodat je ze kan afspelen ook als je geen internetverbinding hebt.

1 Beginlied: Z.J. 537 God heeft gesproken in deze tijd

link naar de muziek van dit lied:: [ZJ 537 God heeft gesproken \(youtube.com\)](https://www.youtube.com/watch?v=ZJ537)

God heeft gesproken in de tijd,
Hij heeft zijn woord gezonden.
Zijn rede en zijn raadsbesluit
gaan vast en onomwonden.
Die sloopt de leugen en de leus
en grootspraak brengt tot zwijgen;
Hij bouwt zijn waarheid sterk en klaar,
heil sticht Hij allerwege!

Waar Hij gehoord wordt en verstaan,
doet Hij de armen hopen,
de steppe komt in bloei te staan,
de dorre twijg gaat open.
Wie ging gebukt gaat opgewekt,

Hij vult de lege handen
en zingen zal het groot getal
der stillen in den lande!

Weest niet kleinmoedig in de tijd
van tegenspraak en leugen,
het Woord geschiedt! Zo roept dan
luid:

Hosanna in den hoge.
Weest hem gezind, Hij overwint.
gij komt dit uur te boven,
de eeuw vergaat, maar 't stervend
zaad
heeft honderdvoud van schoven.

(p. 9) Dienstknecht van God

Eeuwen voor onze tijdsrekening maken profeten een 'robotfoto' van de 'Gezalfde van Jahwe'. Eén foto van de tweede Jesaja lezen we nu. Marcus zal er later naar verwijzen. Naar Jes. 42, 1-4 en Mk. 1, 9-11

Die het geknakte riet niet
breekt
maar weer optilt
naar het licht
en de kwijnende vlaspit
aanblaast
met veel geduld.

Die in een geslagen mens
de laatste veerkracht aanport,
het leed geneest
en de tranen droogt.

Die recht laat geschieden

zoals een heelmeester
een zieke geneest,
zonder geweld en zonder lawaai...

Zo heeft God
zich zijn dienstknecht gedroomd.
Zijn vreugde vloog naar Hem uit
als een duif:
verrassend, stil.
Zo wees Hij Hem de weg
om helemaal
de dienstknecht naar zijn hart te
zijn.

(Even stilte laten en daarna volgt deze tweede tekst van Manu Verhulst)

3 (p. 26-27) Een wonder van contemplatie

Bij het aanbreken van de dag
gingen zij op zoek naar Jezus.
Zij vonden Hem
heel alleen in de bergen.
Hij was in gebed.
Midden in de nacht
was Hij daarvoor opgestaan.
Is dit maar een kleine anekdote
uit Jezus' leven?
Neen: het centrale gegeven!
Het scharnier
waarop heel zijn dag opendraaide.
In de stilte onder de sterren
had Hij voeling
met de kracht
die alles draagt;
geen naamloze straling
maar iemand,

persoonlijk
en ver trouwelijk nabij.

Hij sprak ertegen,
zei gewoon: 'Vader'
en wist zich bemind
en gedragen.

In het donker
zag Hij de dingen scherper.
Heel alleen
was Hij minder eenzaam.
De kracht van Vader
gloeide in zijn handen
en de grote vreugde van God
kwam op zijn lippen
en werd één blijde boodschap.

4 Z.J.539 Dit lied gaat over Jezus

link naar de muziek van dit lied:

<https://www.youtube.com/watch?v=WQS61y3djFw>

Dit lied gaat over Jezus, die man van lang geleden,
het dorp waar hij vandaan komt, is klein, heet Nazareth.
Zijn naam is alle eeuwen tot hiertoe doorverteld.

Hij was een Zoon der mensen, geboren en getogen
uit arme Joodse ouders, een twijg uit Davids stam,
een kind van de belofte, een zoon van Abraham.

Hij was een jaar of dertig toen Hij van zich deed horen,
de mensen schoolden samen als vissen om Hem heen.
Zijn moeder en zijn broeders begrepen niets van Hem.

De tijd is vol, bekeert u en weest het zout der aarde,

weest voor elkaar barmhartig zoals mijn Vader is,
op zoek in deze wereld naar wat verloren is.

Zijt gij niet voor uw kind'ren zo goed als gij maar kunt,
geeft gij een ander stenen wanneer Hij vraagt om brood?
Als wij gewone mensen, hoeveel te meer dan God.

Met tollenaars en zondaars dronk Hij dezelfde beker;
Hij kwam een dode tegen en nam hem bij de hand.
De naam van God herleefde in heel het joodse land.

De goden van het duister, de geest van kwaad tot erger
die mensen houdt gevangen, heeft Hij teniet gedaan.
Hij heeft hun macht ervaren maar als een man weerstaan.

Zo doende wat Hij doen kon, ten dienste van de mensen
viel Hij in mensenhanden, vond veel te jong de dood.
Er zijn er nog die zeggen: Hij is de Zoon van God.

Wij gaan met dichte ogen als vreemdelingen verder;
waarom is Hij gekruisigd- wij hadden zo gehoopt.
Wie zal de Schrift verklaren; wie breekt voor ons het brood.

Er is nog veel te zeggen, te veel om te bewaren,
de wereld zal te klein zijn als alles helder wordt.
Als wij het moesten zingen, wij kwamen stem te kort.

5 Slotgebed (Huub Oosterhuis) Gij zijt de Levende.

Er staat geschreven: de mensen sterven en zijn niet gelukkig.
Gij zijt de levende tegen de dood.
Doods doodsvijand.
Nooit zult Gij het verdragen dat een mens U ontvalt.
Omdat Gij zijt de zoekende naar één die is verloren.
"Ik zal er zijn" zegt Gij, "Ik zal niet rusten totdat de Dood gedood is."
Zal dat ooit? Wie zal wat moet volbracht met u volbrengen?
Ooit zijt Gij licht en liefde, zachtheid, kracht in alle levenden, hartslag en adem
– God eens en voorgoed in ons en wij in U.
Gij zijt de levende. Zo staat geschreven.

Aan- en opmerkingen aan guido.debonnet@skynet.be